U.G. 1st Semester Examination - 2019

SANSKRIT

[GENERIC ELECTIVE]

Course Code: SANH-GE-T-I

Full Marks: 60

Time: $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any ten of the following questions in brief: $2 \times 10 = 20$

যে-কোনো দশটি প্রশ্নের সংক্ষিপ্ত উত্তর দাওঃ

- i) Which type of Kāvya does 'रघुवंश' belong to?
 Mention the name of first king of 'रघुवंश'.
 কোন্ ধরণের কাব্যের মধ্যে 'रघुवंश' অন্তর্ভুক্ত? 'रघुवंश'-এর
 প্রথম নৃপতির নাম কী?
- ii) ''तितीर्षुर्दुस्तरं <u>मोहादुडुपेनास्मि</u> सागरम्''—Disjoin the Sandhi of the underlined word.
 - ''तितीर्षुर्दुस्तरं <u>मोहादुडुपेनास्मि</u> सागरम्''—রেখাঙ্কিত শব্দটির সন্ধিবিচ্ছেদ কর।
- iii) ''मन्दः कवियशः प्रार्थी...''—Write the significance of the said saying.

''मन्दः कवियशः प्रार्थी...''—উক্ত উক্তিটির তাৎপর্য লেখ।

[Turn Over]

iv) Write the name of main commentary and commentator of 'किरातार्जुनीय'.

'किरातार्जुनीय' মহাকাব্যের মুখ্য টীকা ও টীকাকারের নাম লেখ।

v) Who is the author of the epic 'किरातार्जुनीय'? In which inscription his name is found along with कालिदास?

'किरातार्जुनीय' গ্রন্থটির রচয়িতা কে? কোন্ অভিলেখে তাঁর নাম कालिदास-এর সাথে পাওয়া যায়?

vi) "नृपेष्वमात्येष च सर्वसम्पदः"—Disjoin the Sandhi of the underlined word.

"नृपेष्वमात्येषु च सर्वसम्पदः"—রেখাঙ্কিত পদটির সন্ধিবিচ্ছেদ কর।

vii) Who is the author of 'नीतिशतक'? Name other 'शतककाव्य' of the same author.

'নীরিমানক'-এর রচয়িতা কে? একই রচয়িতার অন্য একটি শতককাব্যের নাম কর।

viii) "अज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः"—Write down the implication of the saying.

''अज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः''—উজ বাক্যটির তাৎপর্য লেখ।

ix) Who is the author of 'कुमारसम्भव'? How many cantos are there in the 'कुमारसम्भवमहाकाव्य'? 'कुमारसम्भव'-এর রচয়িতা কে? 'कुमारसम्भव' মহাকাব্যে কতগুলি সর্গ আছে?

x)	Who is the author of 'शिशुपालवध'? How many
	cantos are there in the epic 'शिशुपालवध'?
	'शिशुपालवध'-এর রচয়িতা কে? শিশুপালবধ মহাকাব্যে
	কতগুলি সৰ্গ আছে?
xi)	Name any two 'गीतिकाव्य''s of Sanskrit Literature.
	সংস্কৃত সাহিত্যের যে কোনো দু'টি 'गीतिकाव्य'-এর নাম লেখ।
xii)	Who is the author of 'नैषधचरित'?
**	Fill in the blanks: नैषधे
	'नैषधचरित'-এর রচয়িতা কে?
	শূন্যস্থান পূরণ কর ঃ नैषधे।
xiii)	Mention the name of the hero and the heroine
	of the text 'नैषधचरित'.
	'नैषधचरित'-গ্রন্থের নায়ক ও নায়িকার নাম লেখ।
xiv)	What is the मुख्यरस of the 'बुद्धचरित'-महाकाव्य
	composed by अश्वघोष? Name any one of the
	other compositions composed by Asvaghosā.
	अश्वघोष বিরচিত 'बुद्धचरित' গ্রন্থের মুখ্য রস কী ? গ্রন্থকারের
	রচিত অন্য একটি গ্রন্থের নাম লেখ।
xv)	Who is the 'किरात' in the text 'किरातार्जुनीय'?
	Fill in the blanks:अर्थगौरवम्.
	'किरातार्जुनीय'-গ্রন্থে 'किरात' কে?
i y	শূন্যস্থান পূর্ণ কর ঃअर्थगौरवम्
184/Sans.	[3] [Turn Over]

2. Answer any four of the following questions:

 $5 \times 4 = 20$

5

নিম্নলিখিত যে-কোনো চারটি প্রশ্নের উত্তর দাওঃ

i) Translate into Bengali or English:

वाश्ना अथवा देश्त्रािक्ट अनुवान कर :

शैशवेऽभ्यस्तिवद्यानां यौवने विषयैषिणाम्।

वार्धक्ये मुनिवृत्तीनां योगेनान्ते तनुत्यजाम्।।

OR/অথবা

प्रसह्य मणिमुद्धरेन्मकरवक्त्रदंष्ट्रान्तरात् समुद्रमपि सन्तरेत् प्रचलद्र्मिमालाकुलम्। भुजङ्गमपि कोपितं शिरसि पुष्पवद्धारयेन् न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत्।।

ii) Explain with context:

সপ্রসঙ্গ ব্যাখ্যা কর ঃ

लभेत सिकतासु तैलमिप यत्नतः पीडयन्

पिबेच्च मृगतृष्णिकासु सिललं पिपासार्दितः।

कदाचिदिप पर्यटञ्छशविषाणमासादयेन्

न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत्।।

184/Sans.

OR/অথবা

स किं सखा साधु न शास्ति योऽधिपं हितान्न यः संशृणुते स किम्प्रभुः।

सदानुकुलेषु हि कुर्वते रतिं नृपेष्वमात्येषु च सर्वसम्पदः।।

iii) Amplify the idea:

ভাবসম্প্রসারণ করঃ

हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः।

OR/অথবা

विवेकभ्रष्टानां भवति विनिपातः शतमुखः।

iv) Write short notes on any **two** of the following: $2\frac{1}{2} \times 2=5$

य-काता **দूरिंग्ड** উপর সংক্ষিপ্ত টীকা লেখঃ वर्णिलिङ्गी, त्रिगणः, शालप्रांशुः, कुपरीक्षकाः

v) Write short note on any one of the following:

 $5 \times 1 = 5$

5

य-काता **वकि**त ७१त সংक्षिश्र होका लिए है अमरुशतकम्, महाकाव्यम्

vi) "अहो दुरन्ता बलवद्विरोधिता"—Who said this and to whom? When did the speaker say this? Why did he say that? 2+1+2=5

"अहो दुरन्ता बलवद्विरोधिता"—क, काक এই कथा বलिছেন? বক্তা কখন এই कथा বलिছেন? কেন তিনি এরূপ বলেছেন? 3. Answer any two of the following questions:

 $10 \times 2 = 20$

নিম্নের যে-কোনো দু'টি প্রশ্নের উত্তর দাও ঃ

i) Furnish the role of king दिलीप in the welfare of the subject.

প্রজাদের হিতসাধনে মহারাজ दिलीप-এর ভূমিকা উল্লেখ কর।

ii) "कृतारिषड्वर्गजयेन मानवीम् अगम्यरूपां पदवीं प्रपित्सुना। विभज्य नक्तन्दिवमस्ततन्द्रिणा वितन्यते तेन नयेन पौरुषम्।।"

—From where is the verse taken? Who said this and to whom? Who is referred to here by the word 'तेन'? Account for the case-ending of the word 'नयेन'. Explain fully the verse in your own words.

1+2+1+2+4=10

কোথা থেকে শ্লোকটি নেওয়া হয়েছে? কে, কাকে এটি বলেছেন? 'तेन' এই পদটির দ্বারা কাকে বোঝানো হয়েছে? 'নयेन' পদটির কারক-বিভক্তি নির্ণয় কর। নিজ ভাষায় শ্লোকটিকে সম্পূর্ণরূপে ব্যাখ্যা কর।

iii) Write in your own words about 'भर्तृहरि''s comments on society.

সমাজের ওপর 'भर्तृहरि'-এর মতামত সম্পর্কে নিজ ভাষায় লেখ। iv) Write a comprehensive note on अश्वघोष as महाकवि.

মহাকবিরূপে अश्वघोष-এর উপর একটি বিস্তৃত রচনা লেখ।